

Vooroordelen

Na een jeugd als ‘boetelander’ in Limburg, vond **journalist Bo Hanna** in Amsterdam zijn plek. Eindelijk werd hij niet meer dagelijks geconfronteerd met vooroordelen. Totdat hij een scooter kocht.

Illustratie **Sjoerd van Leeuwen**

Op de scooter ben ik opeens weer ‘de ander’

‘**H**eeft iemand een drugskoerier besteld?’ vroeg een jongen aan zijn vrienden terwijl hij naar mij wees. Ik was onderweg naar een verjaardag, had net mijn helm afgezet en was op zoek naar het juiste huisnummer om in te schatten waar ik moest parkeren. Geïrriteerd vroeg ik vervolgens waar deze opmerking voor nodig was. ‘Het had toch gekund? Kijk hoe je hier asociaal op de stoep parkeert zo laat op de avond’, verdedigde de jongen zichzelf.

Eens sommeerde iemand mij ergens anders te parkeren, terwijl ik niet verkeerd geparkeerd stond. ‘Ik heb geen zin in hangjongeren’, zei hij laconiek toen ik hem vroeg wat het probleem precies was. Niet lang geleden schold een fietser me uit voor ‘kut-Marokkaan’ toen ik toeterde omdat diegene zich op de rijbaan in plaats van het fietspad begaf.

Toen ik een andere keer stilstond om de route op mijn telefoon te bekijken, kwam een vrouw naar me toe in de veronderstelling dat ik een pizza kwam bezorgen. Toen een paar seconden later een maaltijdbezorger arriveerde, liep ze daarnaartoe. Nonchalant, alsof het de normaalste zaak van de wereld is om een vreemde om een pizza te vragen.

Sinds een klein jaar ben ik in het bezit van een scooter. Mijn Vespa is inmiddels mijn beste vriend en zorgt ervoor dat ik in rap tempo van de ene kant van de stad naar de andere kan. Hiermee behoor ik tot de groep van ruim een miljoen Nederlanders met een voertuig met

een bromfietskenteken. En als zoon van Koptisch-Egyptische migranten behoor ik ook tot de groep Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Maar in mijn geval is één en één geen twee, maar een heleboel meer. De combinatie van mijn uiterlijk en mijn vervoermiddel leidt ertoe dat ik regelmatig te maken krijg met ongewenste opmerkingen, vooroordelen en racistisch geroepoeter.

Het roept bij mij de vraag op: wat is er toch gebeurd sinds ik een scooter heb?

Samen met mijn twee broers groeide ik op in de Noord-Limburgse gemeente Horst aan de Maas, waar we door schoolgenoten ‘boetelanders’ (buitenlanders) en ‘broene’ (bruine) werden genoemd. Mijn leeftijdsgenoten waren daarentegen skaters, nerds, gabbers of enkel wie ze waren. Ik werd al jong, zonder dat ik dat wilde, op basis van mijn uiterlijk in dat ene hokje geduwd.

In het dorp had ik weinig vrienden en op de middelbare school slingerden docenten regelmatig vervelende opmerkingen naar mijn hoofd. Als ik te laat op school kwam, was dat niet gewoon omdat ik te laat van huis was vertrokken of me had verslapen, maar omdat het bij ‘mijn cultuur’ zou horen. Veel werd voor me ingevuld; ik werd niet beoordeeld op wat ik deed, maar op waar mijn ouders vandaan komen. Als tiener probeerde ik, wanneer ik na het opstaan in de spiegel keek, te ontrafelen wat anderen zagen.

Door snelle conclusies op basis van mijn uiterlijk heb ik meermaals het gevoel gehad dat

ik in de pas moest lopen – ik probeerde met mijn omgeving samen te smelten door niet op te vallen. Op jonge leeftijd leerde ik namelijk dat, wilde ik erbij horen en opklimmen in de Nederlandse samenleving, ik me in bepaalde situaties anders moet gedragen, kleden of uiten om me los te maken van de stigma’s die aan mijn etniciteit kleven. Als een kameleon die van kleur wisselt om zichzelf te camoufleren paste ik me per situatie aan, bijvoorbeeld door geen taalfouten te maken, me op een ‘nette’ manier te kleden en te uiten. Sommigen benadrukten wanneer ze me leerden kennen dat ik ‘een van de goeden’ was.

Op mijn 18de verhuisde ik voor mijn studie Franse taal- en letterkunde naar Amsterdam. Ik verdiepte me in Sartre en leerde: de hel, dat zijn de anderen. Maar in mijn nieuwe woonplaats viel dat reuze mee. De Randstedelijke werkelijkheid leek diverser en vooroordelen een stuk minder aanwezig. Mettertijd ging ik op in de massa en in tien jaar tijd bouwde ik een nieuw leven op.

Dat ging goed, ik kreeg het druk en moest voor werkafspraken kriskras de stad door. En omdat de afstanden bij elkaar opgeteld te veel werden voor op de fiets en ik niet elke maand een fortuin aan taxiritjes wilde uitgeven, nam ik uit praktisch oogpunt een scooter. Het werd een Vespa, een Italiaans stijlicoon dat staat voor *la dolce vita*, klasse en elegantie. Nietsvermoedend maakte ik vrolijk mijn eerste ritje en keek ik uit naar de eindeloze scootertrachten die zouden komen.

Maar dan word ik geconfronteerd met hoe diepgeworteld de vooroordelen zijn. Het laagje vernis blijkt dun, nu ik op een scooter zit; aannames die al die tijd op de achtergrond sluime-

Op de fiets voelde ik me een doodnormale Nederlander, als premier Rutte die onbevangen naar het Torentje fietst. De scooter komt er minder goed van af

Bo Hanna (27) is freelancejournalist

ren komen plots weer op de voorgrond terecht.

Overall bestaan er aannames over mij op grond van mijn uiterlijk, maar op de fiets viel het altijd mee. Net zoals de meeste Nederlanders leerde ik al jong met behulp van zijwieltjes fietsen. Ik verplaatste me bijna mijn hele leven, door weer en wind, op de fiets. Op de fiets voelde ik me een doodnormale Nederlander. Normaal doen – als premier Rutte die onbevangen naar het Torentje fietst.

D **De scooter komt er minder goed van af.** Die staat symbool voor de luie en ordinaire onderklasse van de samenleving. Het is de onverschillige medemens die voor de scooter kiest. Asociale tokkies, plebs en marginalen die niets om het milieu geven. Of scootertuig, jongeren met bontkragen die brutaal over het overvolle fietspad rijden tot ergernis van de niet-brommende, hoogopgeleide en hardwerkende burger.

En zo bestaan er wel meer vooroordelen over de vervoermiddelen die we kiezen. Neem bijvoorbeeld de bakfietsmoeder. Een vrolijke, parttime werkende vrouw die op een duurzame manier haar kinderen van hot naar her brengt en in haar pauze verse muntthee drinkt. Bakfietsmoeders parkeren pontificaal voor de ingang zodat niemand er langs kan. Ze zijn bovendien een teken van de gentrificatie van bepaalde wijken in de stad. Net zoals de Van Moof-gozer, een hippe dertiger die op hoge snelheid rakelings langs je scheurt en graag met z'n dure elektrische fiets pronkt. Een ego-tripper.

En toch: een blonde vrouw op een bakfiets of

een witte man op een e-bike zijn, als ze hun sleutels kwijt zijn en vervolgens hun slot proberen open te breken, geen dieven, maar hulpbehoevende burgers. Als licht getinte man ben ik in zo'n context juist uiterst verdacht, een crimineel. Iemand met een donkere huidskleur in een dure auto wordt vaak aan de kant gezet. Het maakt niet uit of je nu in een dure auto of op een Vespa rijdt; je bent bij voorbaat verdacht.

Op Schiphol en andere vliegvelden werd ik meer dan eens zomaar staande gehouden en gevraagd om me te legitimeren. In de trein is mijn treinkaartje meermaals door de conducteur gecontroleerd terwijl andere passagiers niets werd gevraagd. Op de werkvloer denken collega's dat ik er ben omwille van een diversiteitsquotum. En in een gaybar ben ik een exotisch lustobject.

Al lopen de aannames over mijn uiterlijk sterk uiteen omdat ze per context weer anders zijn, in alle gevallen reduceren ze me tot 'de ander'. Daardoor heb ik vaak het gevoel dat ik rekening moet houden met de specifieke context waarin ik me bevind, me soms moet indekken zodat anderen me niet stigmatiseren, onderschatten of zelfs bang voor me zijn.

Als er wordt gestigmatiseerd – wanneer iemand me bijvoorbeeld voor drugskoerier aanziet – heb ik dan ook de neiging om te laten merken dat ik een universitaire studie heb afgerond en als journalist werk.

Maar ik wil me helemaal niet hoeven bewijzen aan vreemden om met respect behandeld te worden. Ik wil helemaal niet meer leven als sociale kameleon, want hoewel ik er veerkrachtiger door ben geworden, kent dat ook een keerzijde. Door deze manier van (over)leven word je op jonge leeftijd al beroofd van je onbevangen-

heid. Je bent je continu bewust van je uiterlijk, want op grond daarvan oordelen mensen over je. Dat is emotioneel uitputtend. Je kunt je afkomst nu eenmaal niet even uitzetten.

De prijs die je betaalt om met discriminatie om te gaan en je tussen stigma's uit te manoeuvreren is dus groot. Uit diverse onderzoeken blijkt dat racisme grote sporen nalaat. Discriminatie zorgt onder meer voor trauma's en stress, waardoor de kans op depressie en zelfs psychoses toeneemt.

Als een eenzijdig beeld van een specifieke groep steeds herhaald blijft worden, worden steeds dezelfde etiketten geplakt, van 'niet loyaal aan westerse waarden' tot 'crimineel' en 'drugskoerier'. Dit mechanisme draagt bij aan een klimaat waarin ik me niet altijd even welkom voel en harder dan anderen moet werken voor een toekomstperspectief, terwijl ik hier wél thuis ben. De energie die het kost om me weerbaar te maken tegen discriminatie zou ik liever in mijn persoonlijke ontwikkeling steken.

S **Stigma kan er bovendien voor zorgen** dat je je gaat gedragen naar stereotypen. Dit wordt geïnternaliseerd racisme genoemd. Hierdoor doe je geen moeite omdat de omgeving zegt dat het toch niet gaat lukken of doordat je dat inmiddels zelf ook denkt. Op die manier wordt stigmatisering al snel een zelfvullende voorspelling. Toen ik als student merkte dat een docent op de universiteit vooroordeelen over me had op basis van mijn afkomst, koos ik ervoor om een ander vak te volgen omdat ik bang was dat ik toch niet zou slagen.

De regio waar mijn ouders vandaan komen kent een veelvoud aan volkeren en culturen, maar in de westerse context zie ik er voor veel mensen simpelweg uit als 'de ander'. Ik ben regelmatig geconfronteerd met ideeën over Noord-Afrikanen, Arabieren, de islam en migratieproblematiek. Mijn individuele handelingen en opvattingen staan dan op eens voor een grotere, heel gevarieerde groep. In plaats van medeburger voel ik me op momenten een buitenstaander.

Eind 2019 was ik voor het eerst als volwassene man in Egypte, een land waar ik wortels heb, maar niet ben opgegroeid. Een automobilist schold me er de huid vol toen ik onoplettend de weg overstak. Een eureka-momentje volgde: het was een verademing om me te realiseren dat ik zeker wist dat ik iets lelijks naar mijn hoofd geslingerd kreeg als gevolg van mijn actie. Mijn kleur deed er niet toe in dit land, omdat ik dezelfde uiterlijke kenmerken had als de meeste inwoners.

Stigmatisering vergiftigt onze perceptie van en omgang met anderen. Andersom wordt het voor mensen van kleur na tal van incidenten ook ingewikkelder om intenties van anderen in te schatten, omdat je nooit zeker kunt weten of iemand je op je kleur beoordeelt of niet. Onze afkomst is niet wie wij zijn, het is een onderdeel van wie we zijn.

Ondertussen zoef ik vrolijk verder, een onbezonnen leven blijft lonken. Hopelijk word ik de volgende keer dat ik per ongeluk iemand afsnijdt gezien als een jongeman op een scooter. Van mijn part als een klereliker op een scooter. Beoordeel mij op mijn daden, niet op mijn afkomst.